

GRANIȚA DE VEST, LUCRARE FUNDAMENTALĂ A GEOGRAFULUI ȘTEFAN MANCIULEA

Prof. ZOIȚA COMȘA
Colegiul „I.M.Clain” – Blaj

Geograf în primul rând, dar și istoric, mai ales al Blajului, Ștefan Manciulea, ca și reprezentanții școlii Ardelene, a fost un cărturar de cuprindere enciclopedică. A scris cărți și studii, care majoritatea au văzut lumina tiparului până în 1944, cum ar fi: *Granița de Vest* (1936), *Așezările românești din Ungaria și Transilvania în sec. XIV-XV* (1941), ambele premiate de Academia Română și *Câmpia Transilvaniei* (1944), în care abordează probleme de demografie istorică și de geografia populației.

Textul lucrării „Granița de Vest”, apare într-o primă variantă în revista „Blajul”, în anii 1934-1935, după care în 1936 va fi tipărit sub formă de carte prin intermediul Tipografiei Seminarului Teologic greco-catolic din Blaj, spre sfârșitul perioadei interbelice, când hotarele României erau puternic și insistent contestate de forțele franciste-revizioniste ale Europei înfrânte în primul război mondial.

Transilvania, cu părțile ei vestice și nord-vestice era amenințată de forțele renașarde hortico-fasciste din Ungaria, care contrar adevărului istoric, susțineau revizuirea frontierelor cu România și retrocedarea către Ungaria a unei părți din teritoriul nostru național. Părțile cele mai vizate erau cele vestice, cu orașele Arad, Oradea, Carei și Satu Mare.

Acesta a fost motivul principal pentru care profesorul Ștefan Manciulea a elaborat lucrarea „Granița de Vest”, punându-ne la îndemâna acest document de înaltă probitate științifică.

Importanța acestei cărți constă în faptul că este scrisă fără patimă, din nevoia legitimă de apărare în fața unui pericol iminent, întrezărit la orizont, prin care „Istografia ungurească” a încercat să arate că românii nu au nici un drept istoric-etnic asupra Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului.

Prin intermediul acestei cărți, profesorul Manciulea, combate teoriile revideionismului unguresc și pretențiile lui teritoriale, aducând argumente și dovezi zdrobitoare nu numai cu privire la așezarea ungarilor în Panonia și Câmpia Tisei, dar mai ales despre vechimea românilor din Banat, Crișana, Sătmar și Maramureș, chiar Panonia de odinioară, adică tocmai în locurile în care ungurii s-au așezat, de la început, în centrul Europei.

Vorbind despre imigrația ungurească, Ștefan Manciulea scria: „Panonia n-au aflat-o pustie și fără populație, aici locuiau românii amestecați cu triburi slave”. Această realitate a fost demonstrată și de marii istorici ca Nicolae Iorga, Aloisie Ludovic Tântu, Petre Barbulescu.

Cartea „Granița de Vest”, conține date certe despre românii existenți încă în sec. XIV-XV, în Carpații Cehoslovaciei, în Moravia, Polonia, Croația și Slovenia, și iarăși în Câmpia Tisei între 1526-1700, românii asimilați astăzi de populațiile autohtone. Nu sunt omise nici infiltrările de populații străine, în Banat, Crișana, Sătmar și Maramureș, în tot cursul sec. XVIII și mai târziu. Este vorba de coloniști unguri,

germani-svabi, slovaci, ruteni.

În paginile cărții sunt menționate căile deznaționalizării românilor și nu numai, prin colonizări dirijate de la centre spre zone preponderent locuite de români, prin legi școlare discriminatorii, prin activităților cultelor religioase maghiare.

Spiritul științific al cărții este asigurat de o vastă bibliografie, iar notele cuprind numele unor mari istorici români și unguri. La ampla bibliografie se adaugă numeroase hărți și statistici care înlesnesc înțelegerea temei.

Statisticile publicate, chiar cu lipsurile pe care le au, sunt numeroase și abundă de date din sec. XVIII încoace și care reflectă rezultatele unor recensăminte oficiale, cum a fost și al populației Banatului, efectuat în 1774; situația demografică din Timiș-Tarontal, Severin și Arad, în urma colonizărilor din perioada 1835-1870.

De remarcat sunt cele care reflectă populația principalelor orașe de la granița de vest, din anii 1900 - 1910 și care explică în

mare măsură efectele unei politici față de naționalități în totală disconcordanță cu standardele europene ale acelor vremi.

Cartea „Granița de Vest”, a fost republicată după o jumătate de secol, în 1994 de către Editura „Gutinel” S.R.L – Baia Mare, cu prilejul centenarului nașterii marelui profesor Ștefan Manciulean, fiind readusă în atenția marelui public și a cercetării științifice.

La capătul unei riguroase demonstrații științifice, istoricul și geograful Ștefan Manciulea în cartea „Granița de Vest” încheie cu frumoasele cuvinte: „Stă doar numele cel vechi ca un temei neclintit ... iar cel ce este rădăcină nu se mută”.

BIBLIOGRAFIE

1. Ștefan Manciulea: *Povestea unei vieți*, Editura Clusium, 1995.
2. Ștefan Manciulea: *Granița de Vest*, Editura Gutinel S.R.L. Baia-Mare, 1994